

วารสารพยาบาลตำรวจ
Journal of The Police Nurses

บทบาทพยาบาลในการส่งเสริมสุขภาพเด็กปฐมวัยในสถานการณ์แพร่ระบาดของ
ของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

THE ROLE OF NURSES IN HEALTH PROMOTING FOR EARLY CHILDHOOD
IN EPIDEMIC SITUATION OF CORONAVIRUS DISEASE 2019

สุภาวดี นาคสุขุม^{1,*}

รุจามา จิระประดิษฐ์ผล²

Supawadee Naksukhum

Rujapa Chirapradispol

^{1,2}อาจารย์พยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ปทุมธานี 12110

^{1,2}Nursing Instructor, Faculty of Nursing, Rajamangala University of Technology Thanyaburi, Prathum Thani, 12110, Thailand

*Corresponding author E-mail: supawadee_nak@gmail.com

Received: May 5, 2022

Revised: September 30, 2022

Accepted: December 27, 2022

บทคัดย่อ

สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มีผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนในทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กปฐมวัย เนื่องจากเด็กวัยนี้ต้องการการเรียนรู้ในสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเพื่อให้มีการเจริญเติบโตและมีพัฒนาการที่สมวัย จากสถานการณ์การระบาดทำให้เด็กต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั้งการเรียน การเล่นและการใช้ชีวิตประจำวัน ตามมาตรการการเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อป้องกันการติดเชื้อ ซึ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนไปนั้นอาจส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม และอาจส่งผลต่อการเกิดปัญหาทางสุขภาพในอนาคตได้ เช่น ภาวะโรคอ้วน ความเสี่ยงเกิดโรคในกลุ่ม NCDs ปัญหาการนอนหลับ การติดอินเทอร์เน็ต ภาวะซึมเศร้า ปัญหาด้านสมรรถภาพทางกาย และปัญหาด้านการเรียนรู้ พยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพของเด็ก โดยการส่งเสริมให้ครอบครัวและชุมชนมีความรู้และเข้ามามีบทบาทในการส่งเสริมสุขภาพในเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม เพื่อป้องกันผลกระทบต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ : บทบาทพยาบาล, การส่งเสริมพัฒนาการ, เด็กปฐมวัย, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The coronavirus disease epidemic situation in 2019 affects people of all ages, especially in early childhood as they need to learn things around them in order to enhance their progress appropriately. To avoid infection during the epidemic situation, children have to change their behaviors in school and daily life to comply with the social distancing measures. These changes in

behaviors can have an impact on their physical, mental, emotional, and social health, and could result in the health problems in the future such as obesity, the risk of NCDs, sleeping difficulties, problematic internet use, depression, physical performance problem, and learning problem. Nurses, therefore, play a significant role in enhancing the health of children by encouraging families and communities to have the knowledge and participate in supporting child health in terms of physical, mental, emotional, and social health to avoid potential consequences in the future.

Keywords: nurses' role, development promotion, early childhood, coronavirus disease 2019

บทนำ

สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เริ่มขึ้นตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2562 โดยเป็นเหตุการณ์ที่หลาย ๆ ประเทศทั่วโลกต้องเผชิญกับปัญหาการแพร่ระบาด ที่แผ่ขยายออกไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อภาวะสุขภาพในทุกช่วงวัย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในวัยเด็ก เนื่องจากเป็นวัยที่ยังไม่สามารถดูแลตนเองหรือตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเองได้ (Hockenberry, Wilson, & Wong, 2013) จากการติดตามสถานการณ์ผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทั่วโลก พบมีผู้ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สายพันธุ์โอไมครอน จำนวน 141 ประเทศ ในจำนวนดังกล่าวมีผู้ป่วยเด็กเกือบ 4.5 ล้านราย ส่งผลให้การรักษาตัวในโรงพยาบาลเพิ่มสูงขึ้นในประเทศไทย ข้อมูลเบื้องต้นของกระทรวงสาธารณสุข พบเด็กอายุ 0 - 5 ปี มีแนวโน้มโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพิ่มขึ้น และมีเด็กเสียชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่อายุน้อยกว่า 5 ปี ส่วนเด็กโตที่เสียชีวิตส่วนใหญ่เกือบทั้งหมดจะมีโรคประจำตัว (Department of Disease Control, Ministry of Public Health, 2022)

วัยเด็กเป็นวัยที่ต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงทั้งพฤติกรรมการเรียนและการเล่น การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จะทำให้เด็กต้องกักตัวและทำให้ต้องหยุดเรียน ซึ่งมากกว่าร้อยละ 90 ของเด็กและเยาวชนไม่ได้ไปโรงเรียนอย่างที่เคย (Child, 2020) จึงอาจทำให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตและสุขภาพที่ดีของเด็ก รวมถึงการมีกิจกรรมทางกายทุกประเภทของเด็กและเยาวชน ดังนั้น เมื่อ

กิจกรรมเหล่านี้ถูกจำกัดให้ลดลงอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เด็กย่อมไม่สามารถฝึกฝนทักษะต่าง ๆ ได้มากพอ ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 พบว่า การมีกิจกรรมทางกายที่เพียงพอในเด็กไทยอายุ 5 - 17 ปี ในระดับปานกลางถึงระดับหนัก หรืออย่างน้อยวันละ 60 นาที ลดลงจากร้อยละ 24.4 เหลือเพียงร้อยละ 17.1 (Thailand Physical Activity Knowledge Development Centre: TPAK, 2022) การขาดกิจกรรมทางกายที่เพียงพอเป็นเวลานานจะส่งผลเสียต่อสุขภาพกายของเด็ก ทำให้มีแนวโน้มเป็นโรคต่าง ๆ ได้ง่าย เช่น โรคอ้วน หรือมีอาการปวดเมื่อยได้ง่าย และในขณะที่การเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ส่งผลเสียให้เด็กต้องเรียนอยู่หน้าจอตลอดเวลาส่งผลให้เกิดอาการปวดตา ปวดเมื่อย ปวดหลัง เพราะนั่งนาน นอกจากนี้รูปแบบการเรียนดังกล่าวยังส่งผลให้พัฒนาการเด็กถดถอย ผลกระทบเหล่านี้ทำให้เด็กไม่สามารถพัฒนาทักษะในหลายด้านและมีผลยาวนานต่อเนื่องไปจนโต ทำให้เกิดเป็นพฤติกรรมเฉื่อยชา พฤติกรรมติดหน้าจอทำให้เกิดความเสี่ยงเกิดโรคในกลุ่ม NCDs (non-communicable diseases) และปัญหาสุขภาพอื่น ๆ ทั้งภาวะโรคอ้วน ปัญหาการนอนหลับ โรคติดเชื้ออินเทอร์เน็ต ภาวะซึมเศร้า รวมไปถึงการแสดงออกของเด็ก ๆ ในสื่อสังคมออนไลน์ที่นำไปสู่ปัญหาทางสังคม (Thai Health Promotion Foundation, 2021)

สุขภาพดีเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา การส่งเสริมสุขภาพจึงเป็นบทบาทสำคัญที่พยาบาลวิชาชีพ ที่ต้องสนับสนุนให้ครอบครัว และ

ชุมชนมีความรู้ด้านสุขภาพและเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพสู่ทุกกลุ่มอายุ (Chaichana & Prachusilpa, 2018) เด็กเป็นอีกหนึ่งกลุ่มวัยที่ต้องได้รับความใส่ใจในด้านการดูแลสุขภาพ นอกจากนี้ เด็กยังมีความสำคัญต่อการพัฒนาในภาพกว้างเนื่องจากเป็นทรัพยากรสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าต่อไปในอนาคต ดังนั้น การส่งเสริมให้เด็กมีสุขภาพร่างกายแข็งแรงและมีพัฒนาการสมวัยจึงเป็นสิ่งสำคัญ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยที่มีอายุ 3 - 5 ปี นับเป็นวัยแห่งการเจริญเติบโตและวัยแห่งการเรียนรู้ พัฒนาการของเด็กจะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วไม่ว่าจะเป็นในด้านสมอง การใช้ภาษา ทักษะทางสังคม ทางอารมณ์ รวมไปถึงการเคลื่อนไหว (WHO, 2020) ช่วงปฐมวัยจึงเปรียบได้ตั้งรากฐานในการเติบโตและการเรียนรู้ของเด็กเพื่อให้เติบโตมาได้อย่างสมบูรณ์ทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม ในสถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เด็ก ๆ มีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากการเว้นระยะห่างทางกายภาพ การกักตัวและการปิดโรงเรียน ดังที่กล่าวมาข้างต้น ทำให้เด็กบางคนรู้สึกโดดเดี่ยว วิตกกังวล และเบื่อหน่าย ตลอดจนความรู้สึกหวาดกลัวและเสียใจ (World Health Organization, 2020) พยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการช่วยแนะนำให้ครอบครัวดูแลบุตรหลานของตนให้มีสุขภาพแข็งแรงและปลอดภัยในช่วงเวลาที่วิกฤต และควรมีความรู้เกี่ยวข้องเด็กปฐมวัย ได้แก่ การให้ข้อมูลพฤติกรรมสุขภาพเชิงป้องกันในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการออกกำลังกาย การรักษาความสัมพันธ์ทางสังคม การเฝ้าระวังสัญญาณของความเครียด ความวิตกกังวลและภาวะซึมเศร้า และส่งเสริมระบบสนับสนุนที่เพียงพอ (Society of Pediatric Nurses, 2020) ซึ่งครอบคลุมการส่งเสริมสุขภาพที่ดีด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม และการส่งเสริมด้านการศึกษาและการสร้างเครือข่ายเพื่อให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

มีสุขภาพแข็งแรง และเกิดการเรียนรู้ตามช่วงวัยอย่างเหมาะสม ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การส่งเสริมสุขภาพที่ดีด้านร่างกาย

พยาบาลมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมกิจกรรม ให้เด็กมีการเคลื่อนไหว พยายามทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตัวเอง ซึ่งเด็กที่เป็นโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มักมีอาการไม่รุนแรง แต่จำเป็นต้องแยกกันอยู่ที่บ้านเพื่อป้องกันการแพร่กระจายเชื้อ ดังนั้น ควรส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อส่งเสริมระบบภูมิคุ้มกันและบรรเทาความเครียด คำแนะนำสำหรับเด็กอายุ 3 - 5 ปี ควรแนะนำให้ออกกำลังกาย 2 ชั่วโมง/วัน และควรเป็นกิจกรรมการออกกำลังกายแบบใช้ออกซิเจน เป็นตัวช่วยในการเผาผลาญ เช่น วิ่ง กระโดด กิจกรรมเสริมสร้างกล้ามเนื้อต่าง ๆ (American Academy of Pediatrics, 2003) ควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมพัฒนาการใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านกล้ามเนื้อใหญ่ (gross motor: GM) ด้านกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (fine motor: FM) ด้านการใช้ภาษา (expressive language: EL) ด้านความเข้าใจภาษา (receptive language: RL) และด้านการช่วยเหลือตนเองและสังคม (Personal and social: PS) (Ministry of Public Health: MOPH, 2017)

สำหรับการส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่นั้น สามารถทำได้โดยการส่งเสริมการเล่นที่มีการเคลื่อนไหวของลำตัว แขน และขา เช่น การถอดเสื้อผ้าด้วยตนเอง การตักอาหารเข้าปาก การเล่นเกมและกีฬาสำหรับเด็ก เช่น การวิ่ง กระโดด การปีนป่าย การเหวี่ยงตัว หรือ การเล่นกองทราย เป็นต้น ซึ่งเป็นกิจกรรมเหล่านี้เด็กสามารถทำได้โดยไม่จำเป็นต้องรวมกลุ่ม (Busarathid et al., 2021) ส่วนการส่งเสริมพัฒนาการทางกล้ามเนื้อมัดเล็กและสติปัญญา (Fine motor: FM) สามารถทำได้โดยการกระตุ้นการประสานมือและตาของเด็ก โดยเน้นกิจกรรมที่

ทำให้เด็กกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ รอบตัว เช่น การดักอาหารเข้าปาก การติดกระดุม การล้างมือ (Reticena et al., 2019) การเปิดหนังสือภาพ การหยิบสิ่งของหรือบล็อกไม้ การใช้นิ้วโป้งและนิ้วอื่น ๆ หยิบของขึ้นจากพื้น การวาดรูประบายสี การปั้นดินน้ำมัน การปั้นแป้งขนมปัง การพับกระดาษ (Kamparak & Palintorn, 2019) การฝึกถือถ้วยนมโดยไม่หก การฝึกใช้กรรไกรตัดกระดาษ การหัดนั่งโกล้อม จะทำให้กล้ามเนื้อมัดเล็กมีความคล่องแคล่วมากขึ้น (Busarathid et al., 2021)

การส่งเสริมสุขภาพที่ดีด้านจิตใจ

การทำให้เด็กในวัยนี้มีอารมณ์ร่าเริง จิตใจแจ่มใส มีพัฒนาอย่างเหมาะสมไปตามวัย สามารถที่จะเข้ากลุ่มสังคมได้ มีความคิดสร้างสรรค์ รวมถึงมีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งต่าง ๆ รอบตัว อย่างไรก็ตาม นับแต่มีการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตและพฤติกรรมในเด็กเพิ่มขึ้นทั้งในทางตรงและทางอ้อม โดยปัญหาในทางอ้อมอาจเกิดจากภาวะว่างงาน ปัญหาปากท้องหรือปัญหาอื่น ๆ เป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดของผู้ปกครองนำไปสู่การแสดงพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก เช่น การใช้วาจาหยาบคาย หรือการใช้กำลังกับเด็ก ส่งผลให้เด็กเกิดความเครียด หรือปัญหาสุขภาพจิตตามมาในภายหลัง (Lawson et al., 2020) ขณะที่ผลกระทบโดยตรงจากการระบาดต่อเด็ก ได้แก่ การเกิดความเครียด ความรู้สึกโดดเดี่ยว วิตกกังวล เบื่อหน่ายกับชีวิตประจำวัน เนื่องจากไม่มีโอกาสได้ทำกิจกรรมรวมกลุ่มร่วมกับเพื่อน ๆ (Li & Wang, 2020) ดังนั้น พยาบาลจึงมีบทบาทสำคัญในการลดผลกระทบจากสถานการณ์การติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่ส่งผลต่อสุขภาพจิตของเด็ก โดยการพูดคุย แนะนำ โต้ตอบกับเด็กและครอบครัว เพื่อให้สามารถระบุปัญหาทางสุขภาพจิตตั้งแต่แรก และมุ่งเน้นการผ่อนคลายและลดความเครียดจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การผ่อนคลายเด็กด้วยการพูดคุยอย่างเป็นห่วงเป็นใย จะทำให้เด็กรับรู้ถึงความห่วงใยจากคนรอบตัวและเปิดโอกาสให้พวกเขาได้มีโอกาสพูดคุยกับผู้ปกครองมากขึ้น ผู้ปกครองสามารถเข้าใจได้ว่าเด็กต้องการอะไร ทำให้สามารถตอบสนองต่อพวกเขาได้ดีขึ้น อีกทั้งพยาบาลยังสามารถแนะนำและสนับสนุนผู้ปกครอง โดยส่งเสริมการสื่อสารระหว่างผู้ปกครองและเด็ก สร้างความมั่นใจให้เด็กโดยการส่งเสริมพัฒนาการด้านการใช้ภาษา (expressive language: EL) ให้เกิดการสื่อสารระหว่างเด็กและผู้ปกครอง นำมาซึ่งโอกาสในการเข้าใจสภาวะจิตใจของเด็กจากการพูดคุยสอบถามในชีวิตประจำวัน รวมทั้งแนะนำผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเด็กในการฝึกเสริมทักษะทางการพูด เช่น มีการสื่อสารโต้ตอบกับเด็ก ๆ ด้วยภาษาที่เรียบง่าย ด้วยถ้อยคำสั้น ๆ มีการถามคำถามเด็กเพื่อให้เด็กตอบ หรือเปิดโอกาสให้พวกเขาถามคำถาม และฝึกพูดประโยคต่อเนื่องที่มีความหมาย ตลอดจนเปิดโอกาสให้เด็กได้รับความสำเร็จในการฝึก

นอกจากนี้ พยาบาลสามารถแนะนำพ่อแม่หรือผู้ดูแลจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านการเข้าใจภาษา (receptive language: RL) เช่น กิจกรรมการเล่น กิจกรรมการเล่านิทานให้เด็กฟังอย่างน้อยวันละครั้ง ซึ่งเด็กจะชอบนิทานง่าย ๆ ที่เกี่ยวกับตัวเอง สัตว์ต่าง ๆ และชอบดูสมุดภาพ (Phromreungrit et al., 2019) หรือกิจกรรมที่ทำให้เด็กสามารถปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ เช่น แยกแยะวัตถุตามขนาด แยกแยะวัตถุตามสี การเลือกสิ่งของ ซื่อวัยวะในร่างกาย การเล่นเกมการศึกษา หรืออาจเล่นเกมที่ฝึกเปรียบเทียบหรือจำแนกได้ เช่น เกมจับผิดภาพ

การศึกษารูปแบบการส่งเสริมการพัฒนาภาษาสำหรับเด็กอายุ 2 ถึง 4 ปี โดยผู้ปกครองหรือผู้ดูแลพบว่ารูปแบบการพัฒนาภาษาสำหรับเด็กอายุ 2 ถึง 4 ปี มีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วน ได้แก่ เวลา โอกาส และการเสริมแรงเชิงบวก

(Pongsaranuntakul & Payakkaraung, 2016) ซึ่งการให้เวลา หมายถึง การเล่าเรื่องเกี่ยวกับความสนใจของเด็กและถามคำถามปลายเปิด ส่งเสริมให้เด็กคิดหาคำตอบ เล่นในสิ่งที่เด็กชอบ กระตุ้นให้พวกเขาคิดและแก้ปัญหาาร่วมกัน เช่น การเล่นเกมประกอบเรื่องหรือนิทาน การแสดงท่าทางประกอบเพลง การเล่นเกมบทบาทสมมติ เป็นต้น การให้โอกาส หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกันกับเพื่อน กระตุ้นให้เกิดการเสวนา ตั้งใจฟังเรื่องที่เด็กเล่า ให้เด็กได้ฝึกการเลียนเสียง การเล่นเกมสร้างสรรค์ กิจกรรมเข้าจังหวะ ส่วนการเสริมแรงในเชิงบวก หมายถึง การสร้างบรรยากาศที่ผ่อนคลาย ใบหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส คำพูดและคำชมเชิงบวก เช่น การปรบมือ พุดชมเชย การให้รางวัลในรูปแบบต่าง ๆ ตลอดจนการเปิดโอกาสให้เด็กได้ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรม ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถนำไปใช้ได้จริงสำหรับเด็กเพื่อพัฒนาสุขภาพด้านจิตใจของพวกเขา ทำให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบตัวนำมาซึ่งจิตใจที่แจ่มใสร่าเริง แม้อยู่ในสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

การส่งเสริมสุขภาพที่ดีด้านอารมณ์และสังคม

การที่บุคคลมีอารมณ์ที่ดี ปรับอารมณ์ให้กลับมาเป็นปกติได้เร็ว ไม่มีแนวโน้มจะประสบภาวะตึงเครียด และไม่รู้สึกลังเลความกดดันในการใช้ชีวิตในสังคม ในบริบทของเด็กปฐมวัยสุขภาพที่ดีด้านอารมณ์และสังคม หมายถึง การที่เด็กไม่มีความวิตกกังวล หรืออารมณ์เชิงลบ เช่น ความหวาดกลัว ความเศร้า ความกังวล และสามารถใช้ชีวิตร่วมกับเด็กคนอื่น ๆ รวมถึงผู้ใหญ่ในสังคมได้อย่างมั่นใจ มีทักษะการช่วยเหลือตนเองที่เหมาะสมตามวัย การส่งเสริมสุขภาพที่ดีด้านอารมณ์และสังคมมีความสำคัญเนื่องจากความหวาดกลัวต่อการติดเชื้ออย่างต่อเนื่องส่งผลกระทบต่อการเล่นชีวิตประจำวันของเด็กและนำไปสู่การแยกตัวออกจากสังคมและเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ของมนุษย์ ยิ่งในช่วงวิกฤตของ

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้เด็กมีความสัมพันธ์ทางสังคมลดลง เพราะต้องติดต่อกับเพื่อนและครอบครัวเป็นในรูปแบบโทรศัพท์และวิดีโอ การเล่นเกม การทำศิลปะ ฟังเพลง และส่งเสริมกิจวัตรประจำวันลดลง พยาบาลจึงควรให้ความรู้แก่ผู้ปกครองหรือผู้ดูแลผ่านสื่อเทคโนโลยีหรือบริการออนไลน์ที่เหมาะสม (Henderson et al., 2020) อาจเปิดช่องทางการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์หรือสื่อออนไลน์ เช่น การส่งข้อความจากโทรศัพท์ การให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์ การสร้างแอปพลิเคชัน และการเยี่ยมบ้านทางไกล (Midon & Sellen, 2019) โดยผู้ปกครองและผู้ดูแลเด็กสามารถดาวน์โหลดแอปพลิเคชันบนสมาร์ตโฟนเพื่อให้สามารถติดต่อปรึกษาแนวทางพัฒนาทักษะด้านอารมณ์และสังคมของเด็กปฐมวัยกับพยาบาลในช่วงเวลาของการแพร่ระบาดได้ นอกจากนี้ พยาบาลควรทำสื่อความรู้ผ่านเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย (Busarathid et al., 2021) รวมทั้งออกแบบกิจกรรมส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตัวเองในการทำกิจวัตรประจำวัน การช่วยงานบ้านอย่างง่าย ๆ เช่น กิจกรรมช่วยเตรียมอาหาร กวาดบ้าน รดน้ำต้นไม้ เป็นต้น

การส่งเสริมด้านการศึกษาและการสร้างเครือข่าย

สำหรับเด็กปฐมวัย การสร้างเครือข่ายในการส่งเสริมพัฒนาการควรมีความเหมาะสมตามช่วงอายุ ซึ่งผลจากการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในหลายประเทศทำให้ต้องปิดศูนย์ดูแลเด็ก โรงเรียน ศูนย์ฝึกอบรม และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการศึกษา การปิดโรงเรียนส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเด็กทำให้ขาดการติดตามพัฒนาการของเด็กอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรม การให้กลับมาเปิดโรงเรียนและศูนย์ดูแลเด็กได้อย่างปลอดภัยจึงเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างเร่งด่วน โดยพยาบาลที่ทำบทบาทเกี่ยวข้องกับโรงเรียนต้องมีการช่วยเหลือให้โรงเรียนหรือสถานศึกษาปฏิบัติตามมาตรการ

เว้นระยะห่างทางสังคม ใส่หน้ากากอนามัย หมั่นล้างมือ และการตรวจวัดอุณหภูมิ นอกจากนี้พยาบาลในโรงเรียนและผู้ให้บริการด้านสุขภาพอื่น ๆ ต้องประเมินความเสี่ยงของนักเรียนต่อการติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 รวมถึงมีระบบสนับสนุนนักเรียน ครอบครัว และบุคลากรส่งเสริมการใช้บริการ telemedicine เพื่อตอบสนองความต้องการของครอบครัวในช่วงการระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เพื่อสร้างโอกาสในการเข้าถึงและอำนวยความสะดวกในการใช้บริการสุขภาพ เป็นทางเลือกหนึ่งแทนการเผชิญหน้าแบบตัวต่อตัว (World Health Organization, 2020) ส่วนการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในการส่งเสริมสุขภาพนั้น พยาบาลควรทำไปพร้อม ๆ กัน โดยสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับครอบครัว ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โรงเรียนชุมชน สถานบริการสุขภาพในชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมถึงการสร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กตามวัย และควรมีการจัดประชุมเครือข่ายเพื่อเตรียมความพร้อมและศึกษาสถานการณ์ปัญหาพัฒนาการของเด็กในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดเพื่อวางแผนแลกเปลี่ยนความรู้ทั้งทางวิชาการและปัญหาจากสถานการณ์จริง มีการติดตาม ประเมินผล และแก้ไขปัญหาอย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการส่งเสริมการพัฒนาเด็กให้ดียิ่งขึ้น ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยจากข้อมูลที่แบ่งปันร่วมกันภายในเครือข่าย

สรุป

สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่งผลกระทบต่อเด็กปฐมวัยทั้งภาวะสุขภาพ การดำเนินชีวิตประจำวัน พฤติกรรมด้านสังคม การเรียน การเล่น พยาบาลมีส่วนสำคัญในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กปฐมวัยจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายส่วนโดยเริ่มจากครอบครัว เพราะเป็นสถาบันพื้นฐานที่ใกล้ชิด

กับเด็กมากที่สุด จึงควรให้ครอบครัวเข้ามามีส่วนร่วมในการกระตุ้นพัฒนาการ และอาจมีการสร้างเครือข่ายทางสุขภาพโดยความร่วมมือของครอบครัว โรงเรียน และชุมชน เพื่อส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่เด็กปฐมวัยทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม ทำให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง มีสุขภาพแข็งแรง และเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามช่วงวัย ภายใต้สถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพ

เอกสารอ้างอิง

- Busarathid, K., Prasomsuk, S., & Busarathid, J. (2021). Role of nurses in sub-district health promotion hospital for early childhood development promotion. *Christian University Journal*, 24(2), 120-131.
- Chaichana, J., & Prachusilpa. G. (2018). A study of professional nurse roles in sub-district health promotion hospital. *Journal of The Royal Thai Army Nurses*, 19(Supplement), 193-202.
- Child, T. L. (2020). Pandemic school closures: Risks and opportunities. *The Lancet. Child & Adolescent Health*, 4(5), 341.
- Department of Disease Control, Ministry of Public Health. (2022). *COVID-19 Situation report*. Retrieved from <https://covid19.ddc.moph.go.th/>
- Henderson, M. D., Schmus, C. J., McDonald, C. C., & Irving, S. Y. (2020). The COVID-19 pandemic and the impact on child mental health: A socioecological perspective. *Pediatric Nursing*, 46(6), 267-290.
- Hockenberry, M. J., Wilson, D., & Wong, D. L. (2013). *Wong's essentials of pediatric nursing*. St. Louis, Mo: Elsevier/Mosby.
- Kamparak, D., & Palintorn, N. (2019). The development of fine motor muscle of early childhood students by implementing creative molding activities. *Academic Journal of Mahamakut Buddhist University Isan Campus (Saeng Isan)*, 16(2), 484-498.
- Lawson, M., Piel, M. I., & Simon, M. (2020). *Child maltreatment during the COVID-19 pandemic: Consequences of parental job loss on psychological and physical abuse towards children. Child Abuse & Neglect*. Retrieved from <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC7472978/>

- Li, L. Z., & Wang, S. (2020). Prevalence and predictors of general psychiatric disorders and loneliness during COVID-19 in the United Kingdom. *Psychiatry Research*, 291, 113267.
- Ministry of Public Health (MOPH). (2017). *Developmental surveillance and promotion manual (DSPM)*. Nonthaburi: The war Veterans Organization of Thailand Under Royal Patronage of His majesty the King.
- Phromreungrit, K., Sonkongdang, W., Chaisitsanguan, K., & Sirirat, N. (2019). Caregiving for early childhood in child development center: Role of caretaker. *Christian University Journal*, 25(2), 109-118.
- Pongsaranuntakul, Y., & Payakkaraung, S. (2016). Model of promoting language development in children aged 2-4 years old by parents or caregivers: A case study in child care center. *Journal of Nursing Science*, 34(2), 34-44.
- Reticena, K. O., Yabuchi, V. N. T., Gomes, M. F. P., Siqueira, L. D., Abreu, F. C. P., & Fraccolli, L. A. (2019). Role of nursing professionals for parenting development in early childhood: A systematic review of scope. *Revista Latino-Americana de Enfermagem*, 27, 1-10. <https://www.doi.org/10.1590/1518-8345.3031.3213>
- Society of Pediatric Nurses. (2020). *Information about corona virus*. Retrieved from <http://www.pedsnurses.org/page/covid-19>
- Thai Health Promotion Foundation. (2021). *Pulling children's development during covid-19, looking for (independent) play and missing reading*. Retrieved from <https://resourcecenter.thaihealth.or.th/>
- Thailand Physical Activity Knowledge Development Centre (TPAK). (2022). *The situation of "physical activity recovery" of Thai people from the impact of the covid-19 epidemic*. Retrieved from <https://www.tpak.or.th/th/article/545>
- World Health Organization. (2020) *Emergency committee regarding the outbreak of novel coronavirus (2019-nCoV)*. Retrieved from <https://www.who.int/news>
- World Health Organization. (2020). *Technical guidance: Maintaining essential health services and systems*. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/disease>
- World Health Organization. (2020). *Corona virus disease: Schools*. Retrieved from <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel>